

11392/690/056 ✓

Krzysztof Surówka

Samodzielność finansowa samorządu terytorialnego w Polsce

Teoria i praktyka

**Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne
Warszawa 2013**

Spis treści

Wstęp	9
Rozdział I. Teoretyczne uwarunkowania samodzielności finansowej samorządu terytorialnego	13
1. Przegląd teorii samorządu terytorialnego	13
2. Istota i zakres samodzielności finansowej samorządu terytorialnego	21
3. Samodzielność dochodowa a adekwatność dochodów samorządu terytorialnego do jego zadań	27
4. Samodzielność finansowa samorządu terytorialnego w Europejskiej Karcie Samorządu Lokalnego oraz Europejskiej Karcie Samorządu Regionalnego	30
Rozdział II. Samodzielność finansowa samorządu terytorialnego w Polsce na etapie tworzenia budżetu	33
1. Konstrukcja budżetu jednostki samorządu terytorialnego	33
2. Zmiany w procedurze budżetowej w Polsce po roku 1998 a samodzielność finansowa samorządu terytorialnego	39
Samodzielność finansowa władz samorządowych na etapie planowania dochodów i wydatków budżetu	39
Uprawnienia władzy stanowiącej i wykonawczej samorządu terytorialnego w procedurze budżetowej	42
Szczegółowość uchwały budżetowej a samodzielność władz samorządowych w prowadzeniu gospodarki finansowej	47
Zakres samodzielności władz samorządu terytorialnego na etapie wykonywania budżetu	51

Znaczenie wieloletniej prognozy finansowej dla racjonalnego planowania działalności samorządu terytorialnego	55
3. Ocena zakresu samodzielności finansowej władz JST w procedurze budżetowej	57
Rozdział III. Źródła dochodów a samodzielność finansowa samorządu terytorialnego w Polsce	61
1. Samodzielność władz samorządowych w zakresie dochodów z podatków i opłat lokalnych	61
2. Udziały w podatkach centralnych a problem samodzielności finansowej samorządu terytorialnego	64
3. Zakres samodzielności władz samorządowych w dziedzinie pozyskiwania dochodów z mienia	66
4. Transfery z budżetu państwa i z funduszy celowych a samodzielność finansowa samorządu terytorialnego	69
5. Analiza empiryczna wpływu zmian w dochodach samorządu terytorialnego po roku 1998 na jego samodzielność finansową	72
Kierunki zmian	72
Zmiany w systemie zasilania finansowego gmin po roku 1998 a ich samodzielność finansowa	74
Analiza dochodów miast na prawach powiatów w latach 1999–2011	79
Ewolucja dochodów powiatów w latach 1999–2011 a ich samodzielność finansowa	81
Ewolucja zasilania finansowego województw samorządowych w Polsce w latach 1999–2011	88
6. Proponowane kierunki zmian systemu finansowania samorządu terytorialnego a zasady samodzielności finansowej i adekwatności	93
Rozdział IV. Samodzielność finansowa samorządu terytorialnego w Polsce a realizacja zadań publicznych	105
1. Problem zakresu swobody decyzyjnej władz samorządowych	105
2. Nadzór i kontrola a samodzielność finansowa samorządu terytorialnego	109
3. Zróżnicowana samodzielność samorządu terytorialnego a rodzaje realizowanych zadań	111
4. Wskaźniki samodzielności wydatkowej jednostek samorządu terytorialnego	114
5. Analiza wydatków według poziomu samorządu terytorialnego w latach 1999–2011	117
Struktura wydatków budżetowych gmin w latach 1999–2011	117

Struktura wydatków budżetowych miast na prawach powiatu w latach 1999–2011	123
Struktura wydatków budżetowych powiatów w latach 1999–2011	127
Struktura wydatków budżetowych województw samorządowych w latach 1999–2011	131
6. Zależności między wydatkami bieżącymi a dochodami bieżącymi jednostek samorządu terytorialnego w Polsce	135
7. Samodzielność finansowa samorządu terytorialnego poprzez wybór właściwej formy organizacyjnej świadczenia usług publicznych	138
Rozdział V. Samodzielność samorządu terytorialnego w zakresie zaciągania długu publicznego w Polsce	147
1. Przyczyny zadłużania się samorządu terytorialnego	147
2. Granice zadłużania się a problem samodzielności władz samorządowych	150
3. Ocena polityki zadłużania się jednostek samorządowych w Polsce oraz jej konsekwencje dla sektora finansów publicznych	158
4. Konsekwencje wykonawczych uregulowań prawnych ograniczających samodzielność finansową samorządu terytorialnego	163
Zakończenie	167
Bibliografia	171